

Razvoj endoskopije u djelatnosti za bolesti uha, nosa i grla Opće bolnice Bjelovar

**Stjepan Grabovac, Juraj Piškorić i
Ivan Cikoja**

Stručni rad
UDK 616.21-072.1
Prispjelo: 20. veljače 1997.

Opća bolnica Bjelovar

U radu je dan pregled razvoja endoskopije u djelatnosti za bolesti uha, nosa i grla Opće bolnice Bjelovar, od osnutka do današnjih dana.

Prikazan je slijed nabavke endoskopskih instrumentarija, te mogućnosti endoskopskih pretraga koje se na odjelu rade.

Zatim se govori o broju i vrsti endoskopskih zahvata koji su obavljani u posljednjih šest godina.

ORL odjel u Bjelovaru raspolaže suvremenim instrumentarijem za ezofagoskopiju, traheobronhoskopiju, s krutim i

fleksibilnim instrumentima, a u posljednje dvije godine i instrumentarijem za funkcionalnu endoskopsku sinusnu kirurgiju.

Godišnje se napravi u prosjeku 33 ezofagoskopije, 7 traheobronhoskopija s rigidnim traheobronhoskopom, a zadnje dvije godine 85 bolesnika operirano je prema načelima funkcionalne endoskopske sinusne kirurgije.

Ključne riječi: bolesti uha, nosa, grla, endoskopija.

Otorinolaringologija kao grana medicine bavi se zasigurno najvećim brojem otvora i šupljina ljudskog tijela, a pojavom endoskopa te su šupljine postale pristupačnije i preglednije liječniku, a sam način endoskopskih pretraga i zahvata postaje pogodniji za bolesnika od klasičnih metoda i postupaka.

Otvaranjem Djelatnosti za bolesti uha, nosa i grla daleke 1954. godine u bjelovarskoj Bolnici, započinje s radom i naša endoskopija. Još donedavno ona se bazirala uglavnom na hitnim endoskopijama jednjaka zbog odstranjenja stranih tijela, a manje na dijagnostičkim pretragama jednjaka. U paletu naših endoskopskih zahvata također ulazi i traheobronhoskopija, poglavito terapijska, zbog odstranjenja stranih tijela traheje i bronha.

Sve do 1979. godine u tom radu smo se služili čvrstim metalnim endoskopima tipa Haslinger, s toplim proksimalnim izvorom svjetla. Daljnjim usavršavanjem endoskopskog instrumentarija, 1979. godine opremili smo našu endoskopiju čvrstim endoskopima tipa Wolf s hladnim izvorom svjetla.

Endoskopski instrumentsrij za pregled jednjaka, traheje i bronha opet je obnovljen 1993. godine, tako da danas raspolažemo modernom opremom koja u potpunosti zadovoljava sve zahtjeve koji se pred nas postavljaju.

Prekretnicu, što se tiče endoskopije, donosi 1994. godina kada, nakon odgovarajuće edukacije, nabavljamo opremu za funkcionalnu endoskopsku sinusnu kirurgiju, te među prvima u Hrvatskoj započinjemo tu djelatnost. Danas možemo slobodno reći da smo stekli iskustvo i rutinu u obav-

ljanju takvih operacija. U prilog tome govori činjenica da smo bili organizatori II. međunarodnog tečaja Funkcionalne endoskopske sinusne kirurgije, održanog početkom svibnja 1996. godine.

U suradnji s njemačkom tvrtkom "STORZ" jednom od sponzora tečaja, nabavili smo radni fleksibilni nazolaringoskop, koji je otvorio nove mogućnosti rada na polju endoskopije.

Od endoskopskih zahvata, osim ezofagoskopije i traheobronhoskopije, sada vršimo endoskopiju nosa, s posebnim osvrtom na ostimeatalni kompleks, što smo unatrag dvije godine mogli samo hipotetski.

Endoskopija epifarinksa omogućuje nam odličan uvid u svu patologiju tog skrivenog i teško dostupnog kaviteta. Zahvaljujući tome, otkrili smo karcinom epifarinksa kod muškarca starog 33 godine, koji, osim blage naglušnosti na desno uho, nije imao nikakvih drugih simptoma, i vjerojatno bismo ga dijagnosticirali u daleko nepogodnijem stadiju za terapiju.

Laringoskopija, poglavito u djece, postala je putem fiberlaringoskopa jednostavna i puno ugodnija za bolesnika. Pošto naš fleksibilni nazolaringoskop posjeduje i radni kanal, u mogućnosti smo tijekom pregleda sa suspektnih mjesta uzeti biopsiju ili bris, što je puno ugodnije za bolesnika od istog postupka učinjenog putem direktoskopije. Izvođenje traheoskopije i bronhoskopije, bilo kroz usta, uz upotrebu zaštitne lulice, ili kroz traheostomu, postalo je puno češće zahvaljujući upotrebi fleksibilnog endoskopa.

TABLICA 1.
Broj ezofagoskopija
TABLE 1.
Number of oesophagoscopy

	EZOFAGOSKOPIJA SA VAĐENJEM STRANOG TIJELA OESOPHAGOSCOPY WITH FOREIGN BODY EXTRACTION	%	EZOFAGOSKOPIJA BEZ VAĐENJA STRANOG TIJELA OESOPHAGOSCOPY WITHOUT FOREIGN BODY EXTRACTION	%	EZOFAGOSKOPIJA ZBOG DRUGIH INDIKACIJA OESOPHAGOSCOPY FOR ANOTHER INDICATION	%	
1991.	15	40%	17	46%	5	14%	37
1992.	13	46%	12	43%	3	11%	28
1993.	8	27%	15	50%	7	23%	30
1994.	11	34%	17	53%	4	13%	32
1995.	19	40%	20	43%	8	17%	47
1996.	6	23%	17	65%	3	12%	26
UKUPNO TOTAL	72	36%	98	49%	30	15%	200

TABLICA 2.
Broj bronhoskopija
TABLE 2.
Number of bronchoscopy

	BRNHOSKOPIJA SA VAĐENJEM STRANOG TIJELA BRONCHOSCOPY WITH FOREIGN BODY EXTRACTION	%	BRNHOSKOPIJA BEZ VAĐENJA STRANOG TIJELA BRONCHOSCOPY WITHOUT FOREIGN BODY EXTRACTION	%	BRNHOSKOPIJA ZBOG DRUGIH INDIKACIJA BRONCHOSCOPY FOR ANOTHER INDICATION	%	
1991.	5	50%	3	30%	2	20%	10
1992.	4	66%	1	17%	1	17%	6
1993.	3	37,5%	2	25%	3	37,5%	8
1994.	2	50%	1	25%	1	25%	4
1995.	5	55%	2	22,5%	2	22,5%	9
1996.	3	43%	2	28,5%	2	28,5%	7
UKUPNO TOTAL	22	50%	11	25%	11	25%	44

Razvojem i usavršavanjem endoskopskog instrumentar-
ija počeo je i nov način operiranja paranazalnih šupljina.
Funkcionalnu endoskopsku sinusnu kirurgiju (FESS) prih-
vatili smo 1994. godine i do danas operirali 85 bolesnika po
načelima FESS-kirurgije.

Sve ezofagoskopije izvodimo uglavnom u lokalnoj
anesteziji, osim u djece i nemirnih bolesnika, ili kad nam
pokusna trakcija stranog tijela opetovano ne uspijeva.

Traheobronhoskopiju krutim endoskopom radimo u
općoj anesteziji, dok endoskopski pregled nosa, grla i dušni-
ka, pomoću fleksibilnog nazolaringskopa, radimo u
lokalnoj anesteziji. Bolesnike koje operiramo po načelima
FESS-kirurgije, radimo u lokalnoj potenciranoj anesteziji,
osim ako pacijent sam zahtijeva drukčije.

MATERIJAL I REZULTATI

Prikazali smo razdoblje od šest posljednjih godina, od
1991. do 1996. U tom razdoblju izvršili smo 200
ezofagoskopija, što je prosječno 33 ezofagoskopije godišn-
je. Indikacija za ezofagoskopiju uglavnom je sumnja na
strano tijelo, dok su druge indikacije puno rjeđe (disfagične
tegohe, strikture jednjaka).

Pomoću krutog endoskopa godišnje izvršimo prosječno
7 bronhoskopija, uglavnom zbog sumnje na strano tijelo
dušnika i dušnica. Ponekad bronhoskopiju činimo zbog
toaletne traheobronhalnog stabla. Drugih indikacija
uglavnom nemamo jer njih vrše specijalisti drugih struka.
Nabavkom fleksibilnog nazolaringskopa broj traheobron-

TABLICA 3.
Vrste operacijskog zahvata
TABLE 3.
Types of operative procedures

	PREDNJA ETMOIDEKTOMIJA FRONTAL ETMOIDECTOMY	%	PREDNJA I STRAŽNJA ETMOIDEKTOMIJA FRONTAL AND REAR ETMOIDECTOMY	%	PLASTIKA SREDNJE NOSNE ŠKOLJKE PLASTIC OF THE MEDIAN BRIDGE OF THE NOSE	%	
1995 (+12 mj 94) (+Dec. 94)	13	50%	10	38%	3	12%	26
1996.	17	29%	30	51%	12	20%	59
UKUPNO TOTAL	30	35%	40	47%	15	18%	89

hoskopija uvelike se povećao tako da nam je to postala gotovo svakodnevna pretraga.

Instrumentalnij za FESS-kirurgiju posjedujemo od 10. 12.1994. godine, kada smo i započeli tim načinom operiranja. Od tada, pa do kraja 1996. godine, po FESS-načelima operirali smo 85 bolesnika. Rađeni su sljedeći zahvati: otvaranje bule etmoidalis s prednjom etmoidektomijom u 30 slučajeva, prednja i stražnja etmoidektomija u 40 slučajeva, dok smo plastiku srednje školjke kod Conhae bulosae mediae radili 15 puta. Gotovo polovica bolesnika imala je istovremeno operaciju obadvije strane.

ZAKLJUČAK

ORL odjel Opće bolnice Bjelovar raspolaže modernim endoskopskim instrumentarijem za ezofagoskopiju, traheobronhoskopiju, te endoskopiju nosa, paranasalnih šupljina i grla.

Među prvima u Hrvatskoj počeli smo raditi endoskopsku sinusnu kirurgiju, te smo do sada, po načelima FESS-a, operirali 85 bolesnika. U posljednjih šest godina na Odjelu je učinjeno 200 ezofagoskopija, što je u prosjeku 33 godišnje. Izvedene su 44 bronhoskopije, prosječno 7 godišnje sa rigidnim traheobronhoskopom. Svakodnevno se obavi po nekoliko endoskopija nosa, grla i dušnika pomoću fleksibilnog nazolaringoskopa.

Možemo slobodno reći da je endoskopija svakodnevni dio našega rada, koji nam je time uvelike olakšan.

LITERATURA

1. Balogh M, Nikšić M, Cerenko D. Hitni endoskopski zahvati zbog bolesti traheje i bronha. Symp Otorhinol 1977.
2. Balogh M, Nikšić M, Cerenko D. Nezgode i komplikacije tijekom i nakon bronhoskopije i traheobronhoskopskih zahvata. Symp Otorhinol 1977.
3. Biuter CT. Endoscopy of the upperairways. Excerpta Med 1976.
4. Krajina Z. Otorinolaringologija i cervikofacijalna kirurgija, knjiga 2. Školska knjiga, Zagreb 1986.

5. Krajina Z. Advances in nose and sinus surgery. University of Zagreb, Dubrovnik, 1984.
6. Mladina R, Temelji funkcionalne endoskopske sinusne kirurgije. Školska knjiga, Zagreb, 1994.
7. Padovan I. Otorinolaringologija 3. Kirurgija usne šupljine, ždrijela, grla i vrata. Školska knjiga, Zagreb, 1987.
8. Prlić A, Špralja V, Dimter E. Korozije jednjaka liječene na ORL odjelu Opće bolnice Osijek od 1967. do 1976. godine. Liječ Vjesn 1979; 101.
9. Reis L. The oesophagus. Karger, Basel, 1975.
10. Stammberger H. Endoscopic endonasal surgery, new concepts in treatment of recurring sinusitis. Part II. Surgical technique. Otolaryngol Head Neck Surg 1985.
11. Stammberger H. Nasal and paranasal sinus endoscopy diagnostic and surgical approach to recurrent sinusitis. Endoscopy 1986.
12. Stammberger H, Posawetz W. Functional endoscopic sinus surgery: concept, indications and results of the Messerklinier technique. Eur Arch Otorhinolaryngol 1990.
13. Šercer A. Otorinolaringologija 1. Propedeutika. JLZ Zagreb MCMCXV.

Abstract

DEVELPMENT OF ENDOSCOPY AT THE WARD FOR EAR, NOSE AND THROAT DISEASE OF THE BJELOVAR GENERAL HOSPITAL

Stjepan Grabovac, Juraj Piškorić and Ivan Cikoja

Bjelovar General Hospital.

The development of endoscopy at the Ward for ear, nose and throat diseases of the General Hospital in Bjelovar was reviewed from its foundation to these days. The sequence of endoscopic instruments' acquisitions and possibilities of endoscopic examinations preformed at the wadr are presented.

The Otolaryngological ward in Bjelovar has at its disposal modern instruments for oesophagoscopy, tracheobronchoscopy, solid and flexible instruments and since two years ago, the instruments for functional endoscopic sinus surgery.

Annually an average of 33 oesophagoscopies and 7 tracheobronchoscopies with rigid tracheobronchoscope are done and up to now 85 patients have been operated on according to the principles of functional endoscopic sinus surgery.

Key words: endoscopy, ear, nose and throat disease